

02/2004

ZPRAVODAJ LINGEA

Vážení přátelé,

v pořadí druhý letošní Zpravodaj je již ve znamení jara - v našem případě tedy akce, která se koná v květnu. Poznamenejte si do svých diářů datum 6. – 9. května 2004, kdy se koná na Pražské výstavišti Svět knihy.

Na výstavě se setkáte s naší kompletní nabídkou elektronických slovníků včetně novinky - autor-ského španělského slovníku. Příjemná je jistě i skutečnost, že se všechny produkty naší společnosti budou prodávat za veletržní ceny. Budete-li v Praze navštívte nás na stánku P508.

Všem čtenářům Zpravodaje přejeme pěkné jaro a hodně pracovní pohody.

Maria Vlasáková
redaktorka

NOVINKY

Lingea získala obě hlavní ceny

Redakce časopisu Svět počítačů provedla rozsáhlé srovnání elektronických anglicko-českých slovníků. Celkem proběhlo testování osmi produktů od všech hlavních vydavatelů elektronických slovníků. Hodnoceno bylo 23 parametrů známkami 1-5. V testu kvality jednoznačně zvítězil Velký slovník Lingea Lexicon, u kterého jako jediného ze všech testovaných produktů nebyly uvedeny žádné nedostatky. Oceněn byl i nedávno uvedený benjamínek mezi slovníky – EasyLex, který získal cenu v testu cena/kvalita.

V tomto srovnávacím testu tedy naše slovníky získaly obě hlavní ceny. Je to pro nás čest a zároveň velký závazek pro další vývoj slovníků Lingea Lexicon a EasyLex.

Dokončená řada slovníků na CD-ROM pro Longman - Pearson Education

Dalším britským slovníkovým nakladatelstvím, které se rozhodlo nechat si zpracovat svoje slovníky do elektronické podoby s použitím technologie Lingea Lexicon, je proslulé nakladatelství Pearson Education - Longman. Lingea pro ně připravila ucelenou řadu 4 překladových slovníků: dva anglicko-španělské slovníky Longman Diccionario Pocket Plus a Longman Diccionario Pocket, anglicko-italský slovník Longman Dizionario Compatto a anglicko-portugalský slovník Longman Dicionário Escolar. Vzhledem k tomu, že jsou všechny tituly určeny pro mladší studenty, mají atraktivní grafický vzhled, množství doprovodných ilustrací a zvukových efektů. Přitažlivost titulů zvyšují také rozmanitá cvičení a testy. Rozhodnutí jednoho z nejrenomovanějších a nejstarších slovníkových nakladatelství potvrzuje vysokou kvalitu a univerzální použití slovníkové technologie Lingea Lexicon, a to nejen v České republice.

NAPSALI O NÁS

Rádi bychom se s vámi podělili o recenze na naše dva nové produkty Grammaricon a EasyLex.

Pište správně česky

Michal Doležal

Také máte špatné vzpomínky na přísnou češtinářku? Pamatujete si na každou pětku z diktátu a běhá vám mráz po zádech, uslyšíte-li slova jako podmět, přísudek nebo interpunkční znaménko? Tak právě vám je určen nový produkt společnosti Lingea nazvaný Grammaricon. Jedná se o automatický korektor pravopisu, který ocení každý, kdo pracuje s texty a nerad používá Pravidla českého pravopisu.

...Grammaricon, který je prvním programem svého druhu v českém jazyce, vznikl po třech letech intenzivního vývoje. Je založen na dokonalé znalosti morfologie českého jazyka, na analýze vět a na pravidlech kontrolujících větnou stavbu.

Computer 3/04

Jazykový hlídač

Slávek Rydval

...Osobně totiž píšu všechny texty ve formátu XML v alternativním nástroji, pak je převedu do souboru typu RTF a nechávám zkontrolovat korektorem překlepů ve Wordu. Díky Grammariconu mohu nyní Word, rozlezlý po disku a pro uvedené účely drahý, smazat a dále nepoužívat. RTF soubor otevřu v Grammariconu a nechám zkontrolovat v něm. Život je hned krásnější, nepočítaje v to kromě kontroly překlepů i kontrolu gramatiky a stylistiky. Osobně jsem po takovém nástroji toužil od prvního bouchnutí do klávesnice a tento produkt mě sny naplnil téměř dokonale.

Softwarové noviny březen 2004

Čeština konečně bez chyb?

Ing. Miroslav Herold, CSc.

...Program bude vynikající pomůckou pro všechny, kteří si dávají záležet na svém jazykovém projevu. Cena 1290,- Kč je přijatelná pro všechny profesionály. Avšak stejně jako u stávající kontroly pravopisu v MS Office bude v případě nabídky více možností záviset na kvalifikaci konkrétního uživatele, jak s nabídkami naloží. Samolibý úředník, kterého obtěžuje mít zapnutou i stávající jednoduchou kontrolu překlepů ve Wordu a který občanovi rozesílá tištěné formuláře i s překlepy, si nejspíš nespustí ani Grammaricon. Ledaže by na to v parlamentu odhlasovali zvláštní zákon.

CHIP březen 2004

Benjamínek

Ing. Miroslav HEROLD, Csc.

...Autoři slovníku stáli před nelehkým úkolem: jak z podstatně větších databází vybrat podmnožinu o rozsahu cca 30 000 hesel a přitom podchytit to nejdůležitější. Po porovnání s Lingea Lexiconem Velký A-Č lze říci, že se zhostili celkem úspěšně. Z hesel s velkým množstvím překladů vybrali skutečně to podstatné. Jednou z mála výjimek je heslo „synagoga“. Tam vedle obvyklého „synagogue“ stojí i „shul“. Tento výraz nezná ani Cambridge Advanced Learner's Dictionary, ani Oxford Advance Learner. Přitom oba mají rozsah cca 150 000 hesel. Teprve Random House Unabridged, největší obecný slovník americké angličtiny, toto heslo uvádí.

CHIP

KONTROLA STYLU

V následujících odstavcích budeme pokračovat v popisu našeho nového nástroje pro kontrolu české gramatiky - Grammariconu. Nyní se dozvíte, jaké stylové jevy může Grammaricon kontrolovat.

Kontrola stylu poskytuje doplňkové možnosti ke kontrole gramatiky. Jejím smyslem je upozornit autora textu spíše na odlišnosti ve způsobu psaní dokumentů konkrétního typu než na závažné prohřešky proti gramatice. V nastavení aplikace si můžete vybrat z několika předdefinovaných stylů dokumentů, které se liší tím, která stylová pravidla jsou zapnutá a která vypnutá. Následující text popisuje stylové jevy, které může Grammaricon kontrolovat.

Věty bez sloves

Pokud ve větě není žádné sloveso, ještě nemusí jít o chybu. Např. věta *Ach, ta matematika.* může být součástí přímé řeči. V nebeletristických textech však většinou platí, že každá věta sloveso obsahuje.

Příznaková interpunkce

Do této kategorie patří věty končící vykřičníkem. Jejich použití není přirozené např. pro vědecké publikace či technické styly.

Dlouhé věty

Čím je věta delší, tím bývá složitější, zejména pro toho, kdo ji potom čte. Proto je vhodnější takové věty rozdělit na více kratších.

Nevhodná slova

V některých odborných nebo vědeckých textech se obvykle nepoužívá oslovení, např. *Jirko, pojd' k tabuli.* Podobně se kontroluje přítomnost částic v textu: *No, to by šlo.* Stejně tak je nezvyklé používat citoslovce jinde než na začátku věty: *A žába hop do vody.* Citoslovce, která se na začátku věty vyskytují, by však měla být oddělena čárkou: *Ach, to byla krása.*

Užití první osoby

V jistých typech textů je lepší se vyhnout konstrukcím vztahujícím se k první osobě jednot-

ného čísla. Jedná se hlavně o zájmena já, můj a slovesa v tomto tvaru. Vhodnější je použít neosobní vyjádření nebo množné číslo, tedy např. namísto *Z toho usuzuji* napsat *Z toho se vidět*, nebo *Z toho vidíme*.

Tykání

Stejně jako použití první osoby jednotného čísla, tak i použití druhé osoby jednotného čísla neboli tykání nemusí být vždy na místě. Proto je lepší se vyhnout zájmenům jako *ty, tvůj*, příp. slovesům ve zmíněném tvaru.

Oslovení v dopisech

V korespondenci, především pokud se jedná o komunikaci na vyšší úrovni, je vhodné psát oslovení adresáta ve slovech jako *ty, vy, tvůj, váš* velkým písmenem.

Nevhodné použití zájmen

Koncovka ukazovacích zájmen -hle je spíše hovorová, proto je mnohdy vhodnější použít např. namísto *tyhle* slovo *tyto*.

Zmnožení větných členů

Pokud jedna věta obsahuje příliš mnoho stejných větných členů, které nejsou odděleny čárkou, může se text stát nesrozumitelným. Např. věta *Stal se předsedou představenstva společnosti autorů vědeckých publikací*. obsahuje příliš mnoho neshodných přívlastků.

Opakování slov

Častou stylistickou chybou je přílišné opakování téhož slova, což může působit dojem nedostatečné slovní zásoby.

Např. ve větě *V obchodě měli otevřeno jen do šesti, takže jsme šli nejprve do obchodu, abychom si koupili něco k jídlu, než v obchodě zase zavrou*. se vyskytuje celkem třikrát slovo obchod.

Spojky a spojovací výrazy

Není dobré psát v jedné větě více vět vedlejších uvozených stejným slovem. Jako stylisticky nevhodné pak působí např. souvětí *Naše učitelka, která nastoupila nedávno na naší školu, nám dává úkoly, které nezvládají ani žáci, u kterých by se to dalo čekat*.

OKÉNKO TECHNICKÉ PODPORY

Otázka: *Mám nový MAC OS X 10.3.2, jako hlavní jazyk je nastavena čeština. V Lexiconu mi však nejde přepnout na českou klávesnici. V horní liště je sice jazyk k dispozici, avšak po kliknutí na českou vlaječku se nic nestane (jazyk se nepřepne). Když vyberu v programu Finder českou klávesnici a pak spustím Lexicon, klávesnice se automaticky přepne na anglickou. Nelze tak psát písmenka s diakritikou (a tím vyhledávat slova s „českými“ znaky). Ostatní programy fungují bez problémů.*

Odpověď: Chyba se s největší pravděpodobností nachází v implementaci Javy. Pro přepínání klávesnice proto nelze používat myš, ale klávesové zkratky - **Apple+Space** (pro přepnutí na předchozí klávesnici) nebo **Apple+Alt+Space** (pro cyklické přepínání mezi všemi klávesnicemi).

Otázka: *Je možné, aby Lexicon fungoval v „chytrých“ telefonech na bázi Symbian, jmenovitě na Sony Ericsson P900?*

Odpověď: V současné době máme slovníky pro 2 nejrozšířenější platformy Pocket PC a Palm OS. Výhledově bychom chtěli uvést Lexicon pro telefony Smartphone. Rozšíření o Symbian OS k dnešnímu dni neplánujeme, avšak je možné, že časem toto rozhodnutí přehodnotíme (např. dojde-li k masivnějšímu rozšíření této platformy).

Otázka: *Funguje Lexicon na T-Mobile MDA II? Jak velkou má databázi (nejvyšší možná konfigurace)? Podporuje Fulltext podobně jako desktopová verze (tedy jde mi o to, aby tam byly příklady s překladem)?*

Odpověď: Na tomto zařízení by měl Lexicon fungovat. Pro jistotu doporučujeme zkusit Demo:

<http://www.lingea.cz/> nabídka Slovníky, odkaz Demoverze. Popis vlastností např. Anglického kapesního slovníku naleznete na:

<http://www.lingea.cz/cz/ence.htm>

Součástí kapesních verzí jsou i příklady s překladem, avšak nelze je vyhledávat pomocí fulltextu.

Otázka: *Zakoupil jsem si Grammaticon a po instalaci (MS Office XP) jsem zjistil, že mi nefunguje makro v MS Word. Zástupci v nástrojové liště se sice zobrazují, avšak nejsou funkční.*

Odpověď: Postup zprovoznění komponenty: Nejprve si v MS Wordu nastavte pomocí nabídky **Nástroje -> Makro -> Úroveň zabezpečení** na „Střední“. Restartujte (ukončete a znovu spustíte) MS Word. Při spouštění se zobrazí dialog „Upozornění zabezpečení“, který se ptá, jestli má povolit načtení makra od Lingea s.r.o. V pravém horním rohu klikněte na tlačítko „Podrobnosti“. V dialogu se zobrazí certifikát. Klikněte na „Zobrazit certifikát“ a v následně otevřeném okně na „Nainstalovat certifikát“. Zobrazený dialog vás provede instalací certifikátu. Po jeho nainstalování znovu restartujte MS Word. Nyní v dialogu „Upozornění zabezpečení“ zaškrtněte volbu „Makra z tohoto zdroje vždy považovat za důvěryhodná“. Od této chvíle bude makro od naší společnosti spouštěno automaticky bez nutného zásahu uživatele.

Otázka: *Stal jsem se majitelem Grammaticonu. Po úspěšné instalaci však v MS Wordu nelze přes nabídku Nástroje -> Možnosti, karta Pravopis nastavovat parametry pro kontrolu gramatiky (vše je zašeděné).*

Odpověď: Při instalaci Grammaticonu je nutné nechat aktivovanou volbu „Komponenta do MS Office“, kontrola gramatiky je pak dostupná pomocí klávesové zkratky **F7** (nejste-li si jisti, zda jste tak učinili, produkt raději přeinstalujte). V MS Wordu, nabídka **Nástroje -> Jazyk -> Nastavit**, je potřeba kliknout na „Čeština“, poté dole na „Výchozí“ a Word restartovat. V kontrolovaném dokumentu se musí ve spodní liště vždy zobrazovat volba „Čeština“. Pro jistotu lze celý text označit (např. pomocí klávesové zkratky **Ctrl+A**), dle výše uvedené cesty v nabídce **Nástroje** kliknout na „Čeština“ a volbu potvrdit pomocí tlačítka OK.

TERMINOLOGIE V NĚMECKÝCH SLOVNÍCÍCH LINGEA LEXICON 2002

Jedním z cílů, které si klademe při tvorbě slovníků Lingea, je jejich aktuálnost, to znamená snaha o zachycení současného psaného i mluveného jazyka.

S rozvojem informačních technologií se obohacuje slovní zásoba ve všech jazycích. Původní, většinou anglické, názvy přecházejí do dalších jazyků a každý národ se s nimi vyrovnává jinak.

Němčina je známá tím, že má většinou pro odborné termíny své vlastní názvy. Ovšem při přejímání slov z cizích jazyků někdy dochází k docela rozporuplným slovo tvorným procesům. Na jedné straně má angličtina na němčinu velký vliv a anglická slovíčka se užívají v jejich původní podobě, na druhé straně si Němci s oblibou spoustu slov poněmčují, a to vícero způsoby.

K nově užívaným slovíčkům, která se dostala do německého jazyka ve stejné podobě, v jaké se vyskytují v angličtině, patří např. *Layout, Item, Tool, clever, Feedback* atd. Jde většinou o podstatná jména, u kterých se změnil malé počáteční písmeno na velké a přidá se člen, často rodu středního. Na toto pravidlo se však nemůžeme vždy spolehnout, vždyť např. dnes hojně užívané slovíčko „*E-mail*“ má kupodivu člen „*die*“. Odůvodnění je prosté - slovo je sémanticky blízké slovu „*Post*“ (pošta), proto od něho přebralo ženský rod.

Přejatá slovesa dostávají vždy příponu německých sloves, tedy -en, jinak jsou buď zachována v původní podobě, nebo částečně upravena. Např. anglické sloveso „*click*“ bylo přizpůsobeno německému jazyku koncovkou a změnou pravopisu první hlásky, jinak zůstalo stejné, tedy „*klicken*“. Jinak je tomu např. u slovesa „*uložit*“, kde se na místě anglického „*save*“ užívá německé ekvivalentní sloveso „*speichern*“, kterému tak přibyl nový význam.

Slovesa, která byla přejata, si buď ponechávají předložkové vazby stejné, jako jsou v jazyce jejich původu, nebo se tyto vazby změnil. I v tomto se tedy dané slovo může přizpůsobit

němčině. Zůstaneme-li u slovesa „klicken“ a chceme-li německy vyjádřit vazbu „kliknout na něco“, nabízejí se dvě možnosti. Buď použijeme předložkového spojení „klicken auf etw.“, nebo prostého pádu „anklicken etw.“. Ve druhém případě ovšem sloveso dostává předponu „an“, a tím se původnímu anglickému slovesu více vzdaluje. V tomto případě jsou obě možnosti přípustné.

Zajímavá je skutečnost, že přes velký vliv angličtiny a její oblibu v německy mluvících zemích, můžeme v mluvě Němců zaslechnout nezdědkakdy vlastní německé názvy i u internacionalismů. Např. místo typického výrazu „Computer“, který představuje klasický

příklad vlivu angličtiny na německý jazyk, setkáme s německým slovem „Rechner“, které (alespoň z našeho pohledu cizinců) vnímáme obvykle jako slovo s již archaickým nádechem.

Dalším dnes v obrovské míře užívaným slovem je „mobil“. Zde si Němci vytvořili svůj vlastní výraz, a to „das Handy“ - málokdy uslyšíte výraz „das Mobiltelefon“ a anglické „mobil“ vůbec ne.

Slovní zásoba se neustále vyvíjí, nová slova vznikají, některé výrazy zanikají, jiné mění svůj význam atd. Tvorba slovníku není záležitostí měsíce, ani roku, je to vlastně činnost nebo snaha bez konce. Jak se nám ve vývoji našich slovníků daří, můžete posoudit sami.

Jolana Sekaninová

ZADÁNO PRO ŠKOLY

Tuto novou rubriku jsme poprvé uvedli v posledním Zpravodaji roku 2003 a budeme v ní pravidelně pokračovat i letos. V minulém roce jsme získali evaluaci ministerstva školství na našich pět překladových slovníků a naše slovníky byly zařazeny do seznamu registrovaného softwaru MŠMT. Pro školy tato skutečnost znamená, že si mohou zakoupit neomezenou licenci registrovaných slovníků Lingea Lexicon. Je to tedy příležitost, jak získat kvalitní učební pomůcku za velmi příznivou cenu. Naše společnost má zájem, aby si naše produkty získaly co nejširší okruh uživatelů. V letošním roce jsme získali evaluaci pro náš nový jazykový program Grammaticon – kontrola správnosti česky psaných textů. Tato aplikace, která dosud pro češtinu kvůli její morfologické složitosti neexistovala, by mohla zlepšit úroveň výuky mateřského jazyka v našich školách. Na internetových stránkách www.e-gram.cz si můžete přečíst odborné recenze o Grammaticonu a ověřit si cenu školní multilicence. Pokud některé školy uvažují o nákupu překladových slovníků, je nutné věnovat pozornost novým cenám školních multilicencí, které se od 1. ledna 2004 zvýšily z důvodu zařazení software do 22% sazby DPH. Věříme, že tato skutečnost nebude překážkou pro koupi produktů společnosti Lingea.

CENÍK ŠKOLNÍCH MULTILICENCÍ

Anglický studijní slovník	1 780,- Kč
Anglický velký slovník	4 780,- Kč
Německý studijní slovník	1 780,- Kč
Německý velký slovník	4 780,- Kč
Francouzský všeobecný slovník	3 580,- Kč
Anglický studijní+německý slovník	2 990,- Kč
Anglický velký+německý velký slovník	6 990,- Kč
Anglický velký+německý velký+francouzský slovník	9 900,- Kč
Grammaticon - kontrola českých textů	2 580,- Kč

VŠIMLI JSTE SI?

Na naše slovníky můžete narazit skutečně na různých místech. Slovníky Lingea Lexicon pomáhají například našim egyptologům v Káhiře, našli byste je v Kanceláři prezidenta republiky a spoléhají se na ně i v Českých aeroliniích. Naopak místem, kde je může spatřit skutečně každý, se kromě výkladních skříní stala v poslední době i televizní obrazovka.

Hned po ránu jste si mohli zasoutěžit o EasyLex v rámci Dobrého rána s Českou televizí, stačilo správně odpovědět na diváckou otázku. O trochu složitější to je odpoledne v AZ-kvízu, kterého byste se museli zúčastnit jako soutěžící – pak máte možnost vyhrát Anglický studijní slovník. Nestačí? Počkejte si na letní vysílání soutěžního pořadu „Bludiště“ – budete-li pozorní a zodpovíte správně otázku pro diváky, můžete opět získat cenu z naší produkce.

Přejeme Vám hodně štěstí.

SOUTĚŽ O EASYLEX!

Necítíte se na účast v televizních soutěžích? Nelákají Vás divácké otázky? Soutěžte s námi a vyhrajte novinku v našich slovnících EasyLex (www.easylex.cz).

Easy – kvíz

1) *Anglický velký slovník si po plné instalaci „ukousne“ z vašeho pevného disku 557 MB. Jak vysoký by byl sloupec disket, které by obsáhly stejné množství dat? (1 disketa 3,5" = 1,44 MB).*

- a) 0,66 m
- b) 1,16 m
- c) 2,16 m

2) *Naší hlavní nabídkou jsou slovníky pro anglický a německý jazyk. Je asi samozřejmé, že zájem o angličtinu je větší. Otázka zní – kolikrát větší?*

- a) 2x
- b) 4x
- c) 8x

3) *V jakém jazyce byl napsán slovník Catholicon?*

- a) latinsko-německém
- b) latinsko-anglickém
- c) latinsko-francouzském

Své odpovědi zasílejte na soutez@lingea.cz. Ze správných odpovědí vylosujeme 5 výherců, kteří získají slovník EasyLex.

CENÍK SLOVNÍKŮ LINGEA LEXICON PRO ROK 2004

■ ANGLICKÉ SLOVNÍKY	
Anglický studijní	890,- Kč
Anglický velký	2 390,- Kč
Anglický hospodářský	1 490,- Kč
Anglický technický	1 990,- Kč
Anglický právní	1 990,- Kč
Anglický kapesní	1 690,- Kč
Lingea Collins COBUILD	1 190,- Kč
Dictionary of Law	1 190,- Kč
Dictionary of Medicine	1 190,- Kč
Dictionary of Business	1 190,- Kč
Dictionary of Military Terms	1 190,- Kč
Anglický studijní + Lingea Collins COBUILD	1 790,- Kč
Anglický velký + hospodářský + technický	4 690,- Kč
■ NĚMECKÉ SLOVNÍKY	
Německý studijní	890,- Kč
Německý velký	2 390,- Kč
Německý hospodářský	1 490,- Kč
Německý technický	1 990,- Kč
Německý právní	1 990,- Kč
Německý kapesní	1 690,- Kč
Německý velký + hospodářský + technický	4 690,- Kč
■ FRANCOUZSKÉ SLOVNÍKY	
Francouzský všeobecný	1 790,- Kč
Francouzský finanční	1 190,- Kč
Francouzský hospodářský	1 990,- Kč
Francouzský kapesní	1 690,- Kč
Francouzský všeobecný + finanční + hospodářský	4 290,- Kč
■ POLSKÉ SLOVNÍKY	
Polsko - český velký	2 390,- Kč
Polsko - český technický	1 990,- Kč
■ ŠPANĚLSKÉ A ITALSKÉ SLOVNÍKY	
Španělský všeobecný	1 790,- Kč
Španělský hospodářský	1 990,- Kč
Italský hospodářský	1 990,- Kč
■ JAZYKOVÉ NÁSTROJE	
Grammaticon	1 290,- Kč

Všechny ceny jsou uvedeny vč. 22% DPH.

Lingea s.r.o.

Brno, Palackého tř. 35
Tel.: 541 233 160

Praha, Kroftova 18
Tel.: 257 325 822

Toto číslo vyšlo 15.3.2004